

Korte artikler og kommentarer

Lavindkomstkommissionens første to delrapporter: En kommentar

I 1976 nedsatte regeringen Lavindkomstkommissionen under Arbejdsministeriet og omkring nytår blev arbejdet påbegyndt. Formand for kommissionen er Bent Hansen – Aktuelt's chefredaktør.

I kommissoriet siges det, at kommissionen skal undersøge, hvorledes de senere års vækst i levestandard er blevet fordelt på de enkelte samfundsgrupper. Specielt skal kommissionen belyse de økonomiske og sociale vilkår, og de ændringer der er sket for den aktivt beskæftigede del af befolkningen, som har de laveste indkomster.

De forskellige analyser der er nødvendige for at løse kommissoriets målsætning, publiceres efterhånden som de foreligger. De to første delrapporter om indkomstfordelingen og formuefordelingen skal ikke refereres; men nogle kritiske bemærkninger til de foreliggende rapporter skal anføres.

Ser vi først på delrapport 1, som belyser udviklingen i de primære indkomster – de indkomster, der tjenes på arbejdsmarkedet såvel af de selvstændige som af lønmodtagere – for erhvervsaktive i perioden fra 1970 til 1976, er der flere ting, man stiller sig noget uforstående overfor med hensyn til fremstillingen.

Hvorfor har man ikke, når man belyser udviklingen i indkomstfordelingen, således som den fremgår af kapitel IV om den personlige bruttoindkomstfordeling 1970-1976, anført, hvorledes indkomstfordelingen så ud i basisåret 1970? Sådanne oplysninger må have foreligget, og man kunne have vist f.eks. hvor mange personer, der har en indkomst op til 5.000 kr. og hvor stor deres gennemsnitlige indtægt er. På tilsvarende måde kunne gives oplysninger for den efterfølgende gruppe med indkomster f.eks. på 5.000-15.000 kr. og så fremdeles.

Man ville ved at give disse fordelinger have fået nogle jordnære oplysninger, som dels sagde noget om antallet f.eks. af dem med de lave indkomster, og det indkomstniveau de pågældende har; men selvfølgelig også tilsvarende oplysninger for de andre indkomstgrupper. I kapitlet er der ikke engang oplyst, hvor mange erhvervsaktive personer der findes f.eks. i 1970; men af bilag 4 fremgår det at det drejer sig om 2.255.000.

Hovedformålet med kapitel IV har været at belyse indkomstudviklingen, og man har først og fremmest benyttet sig af decillfordelinger. Det er nemlig vanskeligt og problematisk at benytte selve indkomstfordelingerne. Jeg tror ikke, at folk, der ikke er fortrolig med statistiske begreber, rigtig

Korte artikler og kommentarer

Lavindkomstkommissionens første to delrapporter: En kommentar

I 1976 nedsatte regeringen Lavindkomstkommissionen under Arbejdsministeriet og omkring nytår blev arbejdet påbegyndt. Formand for kommissionen er Bent Hansen – Aktuelt's chefredaktør.

I kommissoriet siges det, at kommissionen skal undersøge, hvorledes de senere års vækst i levestandard er blevet fordelt på de enkelte samfundsgrupper. Specielt skal kommissionen belyse de økonomiske og sociale vilkår, og de ændringer der er sket for den aktivt beskæftigede del af befolkningen, som har de laveste indkomster.

De forskellige analyser der er nødvendige for at løse kommissoriets målsætning, publiceres efterhånden som de foreligger. De to første delrapporter om indkomstfordelingen og formuefordelingen skal ikke refereres; men nogle kritiske bemærkninger til de foreliggende rapporter skal anføres.

Ser vi først på delrapport 1, som belyser udviklingen i de primære indkomster – de indkomster, der tjenes på arbejdsmarkedet såvel af de selvstændige som af lønmodtagere – for erhvervsaktive i perioden fra 1970 til 1976, er der flere ting, man stiller sig noget uforstående overfor med hensyn til fremstillingen.

Hvorfor har man ikke, når man belyser udviklingen i indkomstfordelingen, således som den fremgår af kapitel IV om den personlige bruttoindkomstfordeling 1970-1976, anført, hvorledes indkomstfordelingen så ud i basisåret 1970? Sådanne oplysninger må have foreligget, og man kunne have vist f.eks. hvor mange personer, der har en indkomst op til 5.000 kr. og hvor stor deres gennemsnitlige indtægt er. På tilsvarende måde kunne gives oplysninger for den efterfølgende gruppe med indkomster f.eks. på 5.000-15.000 kr. og så fremdeles.

Man ville ved at give disse fordelinger have fået nogle jordnære oplysninger, som dels sagde noget om antallet f.eks. af dem med de lave indkomster, og det indkomstniveau de pågældende har; men selvfølgelig også tilsvarende oplysninger for de andre indkomstgrupper. I kapitlet er der ikke engang oplyst, hvor mange erhvervsaktive personer der findes f.eks. i 1970; men af bilag 4 fremgår det at det drejer sig om 2.255.000.

Hovedformålet med kapitel IV har været at belyse indkomstudviklingen, og man har først og fremmest benyttet sig af decilfordelinger. Det er nemlig vanskeligt og problematisk at benytte selve indkomstfordelingerne. Jeg tror ikke, at folk, der ikke er fortrolig med statistiske begreber, rigtig

kan forstå den belysning af udviklingen, der fremgår af decilfordelingerne, hvilket er et minus, da man kunne gå ud fra, at hvad der siges i rapporten, måtte interessere brede kredse af befolkningen. Hvorfor har man i alle tilfælde ikke beregnet den gennemsnitlige indtægt indenfor de enkelte decilgrupper. Det ville have hjulpet på forståelsen?

Man har dog – hvad der er særdeles værdifuldt – i senere kapitler belyst indkomstudviklingen ved at se på, hvorledes udviklingen har været for selvstændige funktionærer og arbejdere. Disse analyser havde det været klogt at være begyndt med og behandlet decilfordelingerne senere i rapporten.

Den erhvervsaktive befolkning omfatter såvel heltidsbeskæftigede som deltidsbeskæftigede og de arbejdsløse. Det siges i rapporten, at ekskluderer man de deltidsbeskæftigede, overser man det ulighedsproblem, som skyldes, at mange mennesker – først og fremmest kvinder – ikke har nogen reel mulighed for at vælge at blive fuldtidsbeskæftiget. Jeg synes ikke, at argumentet er særlig holdbart. For adskillige af de deltidsbeskæftigede er ikke interesseret i et heltidsjob. De har en anden beskæftigelsesmæssig status, som de i mange tilfælde er tilfreds med. Arbejdsindsatsen er mindre og retfærdigvis også indkomsten. For mange gifte kvinder vil disse indtægter være et supplement til mandens indtægt, både under normale beskæftigelsesforhold og når der er arbejdsløshed. Man burde konsekvent have gennemført en deling af de erhvervsaktive i to grupper – de heltidsbeskæftigede og de deltidsbeskæftigede. Det ligger i sagens natur, at de deltidsbeskæftigede kommer ned i grupperne med de

lave indkomster. Den betydelige ulighed man kan konstatere for samtlige erhvervsaktive er altså påvirket af det banale, at der er adskillige personer, hvis indtægter er lave, fordi de er på deltid.

I kapitel IV giver man først en decilfordeling for heltidsbeskæftigede og deltidsbeskæftigede under et; men man anfører dog yderligere en decilfordeling for de heltidsbeskæftigede. Derimod er der ikke nogen steder en fordeling for de deltidsbeskæftigede?

I den pressemeddelelse der udsendtes samtidig med delrapport 1, blev det nævnt, at man senere hen også ville foretage en analyse af fordelingerne af de disponible indkomster, dvs. indtægterne efter at de personlige skatter er fradraget. Det ville have været meget værdifuldt, hvis sådanne fordelinger i delrapport 1 kunne være givet sideløbende med fordelingerne efter primærindkomsten. På grund af skatteprogressionen ville en sådan analyse vise en større indkomstudjævning, og det er vel ud fra mange synspunkter, den indkomst vi har tilovers, når de personlige skatter er betalt, der interesserer. Tilmed er det den, vi får udbetalt under kildeskattesystemet.

Jeg skal herefter anføre nogle synspunkter med hensyn til delrapport 2 om udviklingen i formuefordelingen. Belysningen af udviklingen i formuefordelingen er baseret på skattestatistikken.

Den samlede nationalformue er for 1974 opgjort til over 700 milliarder kr., medens den skattepligtige formue udgør godt 200 milliarder kr.

Når forskellen er så betydelig, kan man spørge, hvor stor værdi kan man tillægge den indgående analyse, der er foretaget for dette lille udsnit af nationalformuen. Kan

man gå ud fra, at de forskydninger der belyses i udviklingen i formuefordelingen for dette udsnit ikke er særdeles skævt. Det synes svært at afgøre. Alene det forhold at ejendomsværdierne i skattestatistikken er baseret på vurderingsværdierne i fast ejendom og ikke handelsværdierne, gør statistikken problematisk.

Ligesom ved indkomstfordelingen synes det mærkeligt, at man ikke til indledning har givet en belysning af selve formuefordelingen.

Det er i begge delrapporter analysen af udviklingen, som tillægges den største vægt. Det er derfor beklageligt, at analyserne over udviklingen i indkomstfordelingen er behandlet uden sans for det pædagogiske, og at de deltidsbeskæftigede ikke er behandlet særskilt, ligesom en belysning af den disponible indkomst sideløbende med primærindkomsterne havde været af stor betydning. Med hensyn til udviklingen i formuefordelingen kan man sætte et spørgsmålstegn ved den værdi, man i det hele taget kan tillægge analysen.

*Kjeld Bjerke
København*

Sammenhænge mellem valutakurs- og pengepolitikken: En kommentar

1. På trods af at det store løbende betalingsbalanceunderskud over for udlandet her ved indgangen til 1980 synes at være det dominerende økonomisk/politiske problem, er valutakurspolitikken kun behandlet ganske sporadisk i indlæggene til belysning af konturerne af 80'erne i sidste nummer af tidsskriftet, hvilket et par af kommentarerne ganske rigtigt gør opmærksom på.¹

2. Ikke mindst ved vurderingen af den pengepolitiske problemstilling er det vigtigt at erkende de bindinger, som udformningen af pengepolitikken implicerer for det valutakurspolitiske spillerum. I Bodil Nyboe Andersen og Henning Holtens indlæg forudsættes det, at EMS'en fortsat vil udgøre fundamentet for valutakursen, idet der dog forventes mindre, men forholdsvis hyppige justeringer i takt med udviklingen i de relative inflationsrater landene imellem. Desuden tager de to forfattere eksplicit afstand fra en kraftig éngangsdevaluering. Dette gøres der med henblik på, at et sådant indgreb vil kunne virke destabiliserende på kursforventninger og dermed hæmme den private kapitalimport i fremtiden.

I denne forbindelse er der et nok så væsentligt aspekt ved en stor éngangsdevaluering, som også bør omtales, nemlig at en række virksomheder med udlandsgæld gøres insolvente. Her står vi over for det dilemma, at udlånsloftet har tvunget private virksomheder til at låne i udlandet ofte i langt større omfang, end hvad almindelige sunde finansieringsprincipper til-

1. Ellen Andersen og Morten Balling.